Länspolitiskt program valet 2022 (långversion)

Hälso- och sjukvård

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD (ÖVERGRIPANDE)

- Liberalerna vill att varje värmlänning själv ska ha frihet att styra sitt liv och sin hälsa. För att möjliggöra det måste vården tillhandahålla gott bemötande och tillgänglig vård med god kvalitet. Det är viktigt att individen får både kunskap och information om sin egen hälsa.
- Det viktigaste vi kan göra för att minska värmlänningarnas behov av sjukvård är att satsa på god utbildning och integration.
- Vi vill att oavsett var i Värmland du bor ska du ha tillgång till jämlik, jämställd och patientsäker vård.
- Patienter i behov av vård och stöd ska få den hjälp de behöver och i största möjliga mån ges inflytande och delaktighet. Vården ska vara sömlös så att patienten inte ska behöva bekymra sig för vilken vårdenhet/aktör de ska kontakta härnäst.
- Regionen ska värna viktiga samarbetspartners i civilsamhället genom fler idéburna partnerskap.
- Huvudansvaret för hälso- och sjukvården skall ligga hos regionerna.
- Staten ska besluta över den högspecialiserade sjukvården – här ska inte regionpolitiska hänsyn tas.
- Vi vill hushålla med våra resurser. Ambitionen ska vara att inte höja skattesatsen i regionen.

VÅRDENS KVALITET ÄR ÖVERORDNAD

- Liberalerna vill säkerställa en vård av hög kvalitet! Det ska ställas höga krav på tillsyn och uppföljning av såväl vårdens kvalitet som att sjukvårdens resurser används på ett korrekt och effektivt sätt.
- Vi anser att samverkan och konkurrens mellan vårdaktörer stimulerar innovation och utveckling.
- De vårdgivare som inte lever upp till kvalitetskrav och inte åtgärdar brister ska bli av med tillstånd och avtal om att bedriva vård.
- Vi vill ha som målsättning för patientsäkerhetsarbetet och allt kvalitetsarbete att patienten ska få en säker hälso- och sjukvård.
- Vi vill införa en nollvision mot undvikbara patientskador och vårdrelaterade infektioner.
- Medarbetare inom hälso- och sjukvård och tandvård ska erbjudas vidareutbildning och fortbildning kontinuerligt. De medarbetare som därutöver aktivt väljer att höja sin kompetensnivå ska märka av det på lönen.

PERSONCENTRERAD VÅRD

- För oss är det viktigt att de värmländska patienterna själva har rätt att välja skattefinansierad vårdgivare. Regionala som privata, i Värmland eller i ett annat län.
- Patienter ska ha rätt till en fast vårdkontakt.
- Särskild hänsyn ska tas till dem med störst behov och som är särskilt utsatta.
- Vi vill utveckla möjligheterna för dem som är exempelvis har en kronisk sjukdom att med hjälp av digitala hjälpmedel ta ett större ansvar för sin vård.
- Personcentrerad vård – patientens och anhörigas egen kunskap och behov ska i högre grad styra kontakten med vården.
- Anhörigstödet ska utvecklas.
- Vi vill arbeta för en effektiv och väl utbyggd rehabilitering med ökat samarbete mellan regionen och kommunerna, där möjligheten ges att återfå förlorade funktioner genom träning, hjälpmedel och anpassning.

KOMPETENSFÖRSÖRJNING OCH ARBETSMILJÖ

- För att få tillgång till kompetens, måste samarbetet med våra universitet och andra utbildningsaktörer bibehållas och utvecklas.
- Region Värmland ska vara en attraktiv arbetsgivare och fortsatt erbjuda specialistutbildning och kompetensutveckling.
    - Arbeta för att KAU ska starta upp fler specialistsjuksköterskeutbildningar – bland annat barnmorskeutbildning.
    - Arbeta för att KAU ska starta upp biomedicinska analytikerprogrammet igen.
- Lönen ska primärt påverkas av utbildning, kompetensutveckling och ansvar. De ska löna sig att ta utökat ansvar och utbilda sig.
- Samordning mellan region, universitet och socialstyrelse är särskilt viktigt för att underlätta valideringsprocesser för legitimerad sjukvårdspersonal med utländsk utbildning.
- Utveckla arbetet med introduktion och handledning av nyanställda och nyexaminerade.
- Utred olika metoder för att locka hit fler medarbetare Exempelvis, återbetalning av studielån och betald specialistutbildning.
- Vi vill se utökat samarbete mellan regionen, kommunerna och näringslivet för att kunna erbjuda tjänster till ”alla” i familjen.
- Vi vill erbjuda fler läkarstudenter och utländska läkare i valideringsprocessen anställning som läkarassistenter.
- Utred möjligheten att överanställa vårdpersonal i syfte att fylla/hantera vakanta arbetspass (personalpool).
- Vi vill ha fler undersköterskor, vårdbiträden och servicemedarbetare.

- Låt personal högre upp i åldrarna arbeta kvar längre.
- Starta reaktiveringskurser för legitimerad tidigare anställd personal för att återvända till vården.
- Det ska vara möjligt att göra karriär i Region Värmland. Både inom ledarskap och som specialistfunktioner.
- Vi ska ha en god arbetsmiljö. Det systematiska arbetsmiljöarbetet är en viktig nyckel i arbetet.
- Vi vill att Region Värmland ska ha ett inkluderande ledarskap. Medarbetare såväl som chefer ska känna att de kan göra sin röst hörd.
- Arbeta aktivt för att förbättra medarbetarnas digitala arbetsmiljö.

TILLGÄNGLIGHET OCH KONTINUITET I PRIMÄRVÅRDEN

- Vården ska känna dig vid namn. Vi vill ha fler husläkare och utveckla BEON-konceptet (bästa effektiva omhändertagandenivå).
- Vi arbetar för att fastanställa fler allmänläkare i hela Värmland.
- Telefontillgängligheten hos vårdcentralerna ska öka och målet är att patienten ska få kontakt samma dag.
- Öka den digitala kompetensen hos våra vårdcentraler.
- Vi vill verka för att fler vårdcentraler ska bli "hållbara Vårdcentraler".
- Vårdcentralerna ska ha tillgång till geriatrisk kompetens (kunskap om multisjuka äldre).
- Vi vill arbeta för en hög tillgänglighet i primärvården i hela Värmland.
- Vi vill bryta vårdens beroende av hyrpersonal.
- Fler vårdval ska kunna stimulera tillgänglighet och styra rätt vård mot rätt behov.
- Vi vill ha mer digifysisk vård i Region Värmland. Låt de fysiska och digitala kontakterna komplettera varandra.
- Vi vill arbeta för att fler specialistundersökningar sker ute på länets vårdcentraler.

PSYKIATRI

- En tydlig och enkel väg in är särskilt viktigt inom psykiatrin.
- Skolhälsovård, ungdomsmottagningar och "Första linjen" för råd, stöd och behandling av barn och unga ska utvecklas i hela Värmland. (Munkfors saknas)
- Avgifterna för människor i tvångsvård bör avskaffas.
- Uppfyll vårdgarantin/minska köerna till den specialiserade barn- och ungdomspsykiatrin (BUP) och allmänpsykiatrin.
- Öka kunskapen om psykisk ohälsa inom vård och hemtjänst.
- Utveckla telefonrådgivningen 1177 så att de har ett särskilt spår för dem som behöver psykiatrisk rådgivning.

- Vi vill utöka antalet vårdplatser inom slutenvårdspsykiatrin. Den som är i behov av slutenvårdens hjälp ska få den.
- Den som är i akut kris ska, i första hand, omhändertas av vården, inte av polisen.
- Akutpsykiatrin ska också vara mobil.
- Vi vill ha nya ändamålsenliga lokaler för BUP.
- All ambulanspersonal ska snarast få vidareutbildning inom psykiatri, på sätt blir alla ambulanser "psykiatriambulanser".

SPECIALISERAD VÅRD PÅ VÅRA SJUKHUS CENTRALSJUKHUSET KARLSTAD, TORSBY SJUKHUS OCH ARVIKA SJUKHUS (SLUTENVÅRD)

- Vårdgarantin inom slutenvården ska uppfyllas. All uppskjuten vård ska hämtas in.
- Vi vill om möjligt upphandla mer vård för att beta av vårdskulden.
- Vi vill utveckla vården på alla våra tre sjukhus.
- Vi vill ha en familjecentrerad förlossningsvård med en utvecklad efterkontroll.
- Den som blir inlagd på sjukhus måste erbjudas möjlighet att använda digitala verktyg.
- Vi vill verka för hållbarhet inom alla enheter inom slutenvården. Det är särskilt viktigt att arbetet med hållbarhet och cirkulära materialflöden.
- Vi ska ha vårdplatser med säker och god kvalitet.
- Vi vill utveckla Näva-konceptet (mellanvårdsmottagningar) med fler vårdmottagningar i länet.

DIGITAL VÅRD

- Fortsätta utveckla 1177.se
    - Behöver bli mer användarvänlig.
    - Behöver bli enklare att hitta information om Region Värmlands vårdutbud.
- Fortsätt utveckla "Vårdcentral Värmland".
    - Målet bör vara att det finns tider 24/7 dygnets alla dagar.
    - Uppmuntra fler vårdcentraler, läkare och sjuksköterskor etc. att delta i Region Värmlands digitala vårdcentral "Vårdcentral Värmland".
    - Vi vill se fler professioner på "Vårdcentral Värmland".
- Journaler och läkemedelslistor behöver enklare kunna delas mellan olika vårdgivare.
- Underlätta så att man kan ge annan person fullmakt för kontakt med sjukvården och inloggning till 1177.se.
- Verka för att öka antalet digitala redskap i vården.

TANDVÅRD

- En god tandhälsa är en förutsättning för en god allmänhälsa.
- Liberalerna ska arbeta för ett ökat samarbete mellan tandvård-, sjuk-och äldrevård.
- Ett förstärkt högkostnadsskydd ska införas för dem som har stort tandvårdsbehov.
- Vi vill fortsätta utveckla kontraktstandvården.
- Tandvård ska finnas nära patienten i hela länet, både förebyggande som behandlande.
- Satsa mer på den förebyggande tandvården.
- Bättre tandvård för äldre.
- Hemtjänst och äldreboenden behöver kunskaper och resurser att hjälpa äldre med munhygienen.
- Vi vill ha ett tandvårdsansvarigt ”munvårdsombud” på alla särskilda boende för äldre och inom LSS.
- Bättre tandvård för barn.
    - Viktigt med kostråd för föräldrar och barn.

FOLKHÄLSA OCH FRISKVÅRD

- Stöd ska erbjudas dem som vill förbättra sina levnadsvanor och förebygga och behandla sjukdomar.
- Tandhälsan ska vara en naturlig del av folkhälsan.
- Prioritera barn, unga och äldres hälsa i det förebyggande arbetet.
- Det finns idag stora skillnader i folkhälsa mellan olika grupper i Värmland. Lägg särskilt fokus på folkhälsoarbetet i utsatta grupper.
- Vi vill ha fortsatt och utökat samarbete med den idéburna sektorn.

Social hållbarhet och omsorgspolitik

SOCIAL HÅLLBARHET

- Reducera samhällsmedborgarnas sociala utsatthet.
- Kommunen och regionen ska stärka familjestödjande insatser för att bland annat minska behovet av tvångsplaceringar.
- Sekretess till exempel mellan socialen, skolan och hälso- och sjukvården ska inte vara ett hinder för att kunna hjälpa barn och unga.
- Arbeta för att öka möjlighet till behandlingsfamiljer som komplement till/ersätta institutionsplacering av unga.

- Vi vill arbeta för en icke diskriminerande arbetsmarknad – Resurser i form av pengar och kompetent personal måste tillföras. Placera kompetent personal där problem finns för att åtgärda problemen.
- Genomförande av en bostadspolitik som ska bidra till integration, inte segregation.
    - Fler ska äga sin bostad.
    - Minskning av antalet utsatta områden genom att bland annat sprida ut nyanlända.
    - Åtgärder för bostadslösa genom att erbjuda enkla bostäder.
- Stadsplaneringsperspektivet – ett gemensamt mål för människors välbefinnande.
- Krav på motprestation för att få ekonomiskt stöd.

LSS

- Personer med funktionsnedsättningar ska kunna leva ett liv som andra.
- Även personer utan diagnos ska kunna få stöd enligt LSS, till exempel personer med grav synnedsättning.
- Även personer som idag saknar diagnos för att ingå under LSS, skall ha möjlighet att få sin situation prövad, som tex. gravt synskadade samt andra som har på grund av funktionsnedsättningar som hindrar dem för att leva ett gott liv.
- Valfrihet och självbestämmande ska vara en självklarhet för alla insatser enligt LSS.
- Kommunerna ska eftersträva att valfrihet finns inom daglig sysselsättning då olika individer har olika intresse och förutsättningar för olika arbeten.
- Beslut om insatser inom LSS ska gälla över tid, inte med korta omprövningstider.
- Liberalerna anser det ytterst viktigt att kommunerna beaktar LSS-lagen vid nybyggnation av boende och vikten av att inte nya ”institutionsboenden” skapas.
- Ta bort åldersgränsen för att ansöka om LSS.
- Vi anser att all assistans ska vara under samma huvudman och att det ekonomiska ansvaret samlas där.
- Habiliteringsersättningen ska styras utifrån lagstiftning och vara densamma över hela riket.
- Gör det enklare för personer med sjukersättning att prova att arbeta utan att ersättningen minskar.
- Unga med funktionsnedsättning som behöver förlängd skolgång ska få studiemedel, inte aktivitetsersättning.

ÄLDREOMSORG

- Fast omsorgskontakt ska erbjudas till alla omsorgstagare.
- Omsorgstagare ska kunna bestämma mera över sin biståndsbedömda tid.
- Minska antalet olika personer som kommer hem till omsorgstagaren.
- Bättre bemanning och bättre arbetsvillkor.
- Vi vill verka för att fler inom äldreomsorgen vidareutbildar sig eller går kompetenshöjande kurser.

- Fler heltidsanställda i stället för timvikarier.
- Vi vill att läkarmedverkan inom äldreomsorgen ska fungera bra i alla Värmlands kommuner.
- Språkkrav för äldreomsorgens personal är en trygghetsfråga. Detta innebär också krav på flerspråkighet hos de anställda, när allt fler invandrare kommer till äldreboenden.

ÅRSRIKA

- Alla pensionärer ska få höjd pension, de med lägst pension mest. Det ska löna sig att ha arbetat.
- Motarbeta åldersdiskrimineringen. Den som vill fortsätta arbeta ska också ha möjligheten att göra det.
- Vi vill fortsatt sänka skatten på pensionen.
- Gör det lättare för äldre att arbeta. Du ska bestämma själv, och rätten att jobba kvar ska höjas till 71 år.
- Höj bostadsbidragen till dem som har låg pension.

MISSBRUK OCH MISSBRUKSVÅRD

- Det övergripande målet ska vara en nollvision mot drogrelaterade dödsfall och drogrelaterat lidande.
- Beroendesjukdomar ska bekämpas med en fungerande, evidensbaserad vård.
- Socialtjänsten ska erbjuda insatser som inte kräver nykterhet eller drogfrihet innan man får ta del av dem. ”Tak över huvudet först”.
    - Man ska även ha rätt till vård, även om man inte är nykter eller drogfri.
- Socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens insatser för tidig upptäckt av riskbruk av alkohol ska stärkas. Hjälp ska erbjudas snabbare än vad som görs i dag.
- Tillgängligheten till överdoshämmande läkemedel ska vara god.
- Vi behöver se en ökad samverkan mellan kommunernas socialtjänst och hälso- och sjukvården rörande beroendevården och hanteringen av missbruk.
- Beroendevården ska erbjuda insatser och stöd för medberoende, till exempel anhöriga. Ett missbruk påverkar fler än den som är i ett beroende och även de behöver stöd och hjälp. Inkludering i samhället ökar också möjligheten till ett drogfritt liv.
- Ungdomar som utvecklat ett missbruk ska kunna få intensiva insatser i hemmet både från socialtjänsten och vården.

Skola och utbildning

SKOLA

- Återförstatliga skolan för större likvärdighet i skolan. Idag har vi 290 kommuner med olika ekonomiska möjligheter/begränsningar att investera i sina skolor.

- Fler vuxna behövs i skolan och fler kompetenser. Rätt personal på rätt plats.
- Vi vill ha nolltolerans mot mobbning.
- Att ställa krav är att bry sig. Ge elever tydliga krav, men också tydliga förväntningar. Hjälp elever att sätta upp realistiska mål och gör dem tidigt delaktiga i sitt eget lärande.
- Vi vill se ett bättre samarbete mellan vårdnadshavare, skola och socialtjänst för att minska den ofrivilliga skolfrånvaron i hela Värmland, speciellt när det gäller "hemmasittare".
- Föräldrar har ett ansvar för att deras barn ska ha möjlighet att lyckas i skolan. Det är ett föräldraansvar att till exempel se till att barnet kommer i tid till skolan, att respektera de regler som skolan sätter upp och att hjälpa till med läxläsning.
- Föräldrar som behöver det, ska erbjudas stöd för att vara en resurs i sina barns lärande.
- Vi vill ha och utveckla fler familjecentraler i hela Värmland. Ett första steg är att det ska finnas minst en i varje kommun.
- Vi vill anställa fler heltidsmentorer och lärarassistenter för att minska lärarnas administrativa börda.
- Ökad lärartäthet i klassrummet skapar en kreativ och flexibel undervisningsmiljö, där varje elev blir sedd och får det stöd den behöver.
- Ett tydligt mandat ska ges till lärare och skolpersonal att ingripa när konflikter uppstår.
- Stärk rektors ledarskap ytterligare. Rektorer måste både ha mandat och få stöd och stöttning i att kunna styra och leda skolans arbete.
- Liberalerna har alltid värnat trygghet och studiero i skolan. Det är helt avgörande om eleverna ska kunna fokusera på skolarbete och lärarna på undervisning.
- Vi vill att lärare ska ha god tid för förarbete, undervisning och efterarbete. Lärare måste få en bättre arbetsmiljö.
- Vi vill höja lärarbehörigheten i våra värmländska kommuner. Alla lärare ska vara legitimerade, både på rätt nivå och i rätt ämne.
- Det ska vara attraktivt att ta ett lärarjobb i hela Värmland.
- Alla lärare i Värmland ska ha möjlighet till karriärvägar och vidareutbildning.
- I värmländska skolor ska vi ha läsa- skriva- och räknagaranti. Tidiga insatser är viktiga.
- Alla barn i Värmland ska avsluta grundskolan med gymnasiebehörighet.
- Målet ska vara att alla Värmlands skolungdomar ska slutföra en gymnasieutbildning eller en yrkes- eller lärlingsutbildning.
- Vi vill arbeta för att höja statusen på praktiska utbildningar.
- Säkerställ och intensifiera skolors arbete med fri- och rättigheter och normmedvetenhet.

FOLKHÖGSKOLOR

- Värna och utveckla de värmländska folkhögskolorna.
- Vi vill även bibehålla och stärka våra folkhögskolors särart och profiler.

- Inför konkurrenskraftiga villkor som säkerställer behörig personal.
- Vi vill nyttja våra folkhögskolor som en kompletterande utbildningsform för att möta behov inom bristyrket, till exempel undersköterskor.

Kultur och civilsamhälle

KULTUR

- Vi vill satsa på våra bibliotek! De har en viktig roll för ett livslångt lärande.
- Vi vill att konceptet fritidsbanken även ska spridas till andra områden, såsom pussel, spel, instrument (hållbara lån).
- Kreativt skapande är viktigt för barn och ungdomar. Utveckla kulturskolan för att ge fler barn och ungdomar möjlighet att spela instrument, dansa eller spela teater.
- Tillgång till professionell scenkonst ska värnas och utvecklas i hela Värmland.
- I Värmland ska det finnas god tillgång till teater, kulturscener och musikscener.
- Stat och Region ska säkerställa en god "kulturens infrastruktur" med institutioner såsom länsmuseum, folkhögskolor, professionell scenkonst och kulturmiljöer som nav – och att ge förutsättningar för det fria kulturlivet.
- Kulturpolitiken ska värna kulturens egenvärde och fler ska ha tillgång till kvalitetskultur i Värmland.
- Kulturutveckling ska i första hand ske av kulturutövare, de som tar del av kultur och vid våra kulturinstitutioner.
- Låt kultur, bildning och folkhälsa samverka och stärka varandra.
- All kulturutveckling är viktig för Värmland som kulturlän, oavsett om det är i våra kulturinstitutioner eller i den breda amatörkulturen. Vi vill att fler ska vara aktiva inom kultur, oavsett ambition och nivå.
- Arbetet med kultur och hälsa ska fortsätta. Kultur som både kan vara förebyggande och främjande i friskvården, men också behandlade i sjukvården, är ett arbete som är evidensbaserat.
- De regionala scenerna bör få ett särskilt nationellt uppdrag att under en period vara konstnärligt drivande.
- Värmlands fantastiska kulturmiljöer och kulturarv ska värnas. Finngårdarna ska vårdas och göras tillgängliga.
- Statliga anslag och bidrag ska vara kvalitetsdrivande, det vill säga kärnan ska vara kulturens egenvärde.
- Värmlands kulturliv berikas av influenser från andra kulturer och vi vill uppmuntra till fler internationella utbyten.
- Fristadssystemet ska vara öppet för fler konstnärer/konstformer än idag.
- Skapa förutsättningar för nyanlända att ta del av Värmlands kulturutbud.

CIVILSAMHÄLLET OCH IDROTTSRÖRELSEN

- Idrott och föreningsliv ska vara tillgängligt för alla oavsett bakgrund och eventuella funktionshinder.
- Stärk det fria och ideella föreningslivet i hela Värmland.
- Barnen ska ha mer rörelse och idrott under sin skoldag.
- Alla ska ges möjlighet att motionera och idrotta utifrån sina egna förutsättningar, oavsett ekonomi och bakgrund.
- Vi vill ha fler platser för spontanidrott i Värmland, till exempel utegym och näridrottsplatser.
- Vi ser gärna att fler fridstidsbanker öppnar i Värmland, vilket både är bra för folkhälsan och den hållbara utvecklingen.
- Vi vill stärka de värmländska studieförbunden som vilar på demokratisk grund. De har en viktig roll i det livslånga lärandet och folkbildningen.

Jobb och näringsliv

NÄRINGSLIVSPOLITIK/FÖRETAGARPOLITIK

- Vi ska fortsatt utveckla och stärka våra redan ”starka områden” i Värmland, såsom skogen med skoglig bioekonomi, stål- och verkstad, digitala hälsoinnovationer, besöksnäring, livsmedelsföretag och spelindustrin.
- Vi vill ha en stabil långsiktig finansiering till våra klusterorganisationer.
- Värmland ska ha Sveriges starkaste data- och säkerhetskluster.
- De politiska ledningarna i Värmland ska underlätta för företagande.
- Vi vill se mer konkurrensutsättning av den kommunala verksamheten.
- Stärk entreprenörskapet! Det ska vara lika självklart att anställa sig själv som att anställas av någon annan. Ung företagsamhet är stort i Värmland, vi vill göra det ännu större.
- Liberalerna vill ha en lättillgänglig och rättssäker myndighetsutövning kring plan- och byggärenden, vilket underlättar både för bostadsmarknad och företagsetablering i våra kommuner i länet.
- Vi vill underlätta för värmlänningarna att bygga bostäder i attraktiva och sjönära lägen.
- Vi vill uppmuntra ungdomar att söka sig till praktiska yrken, såsom hantverksyrken.

SPELINDUSTRIN

- Vi vill stärka utbildning och forskning inom utveckling av digitala spel.
- Värmland ska bli känt som Nordeuropas nästa dataspelshubb.
- Vi vill starta fler utbildningar i Värmland med inriktning mot spelskapande.

GÖR VÄRMLAND KÄNT UTANFÖR REGIONEN.

- Vi vill att den värmländska besöksnäringen ska blomstra ännu mer än idag. Det är viktigt för att locka hit besökare som skulle kunna bli framtida värmlänningar.
- Vi vill arbeta för att göra vår landgräns mot Norge "gränslös" igen och fortsätta stärka vårt samarbete med Mälardalen och Västsverige.
- Värmlandskontor i Stockholm – ja tack!
- Vi vill skapa ett "Värmlandsrum" på KAU för att studenter, företag och den offentliga sektorn enklare ska kunna knyta kontakter med varandra.
- Vi vill att värmlänningarna med enkelhet ska kunna åka färdtjänst både inom hela Sverige och till Norge.
- Vi vill ha ett utökat samarbete över landsgränsen till Norge gällande blåljuspersonal.

EN MER RÖRLIG ARBETSMARKNAD

- Liberalerna i Värmland vill fortsatt verka för att skapa förutsättningar för att byta jobb. Vi anser att det nya förslaget angående omställnings- och kompetensstöd kommer gynna de värmlänningarna som vill göra karriärbyte.
- Utveckla kommunernas lärcentra och öka samarbetet med andra universitet utanför regionen.
- Vi vill se ytterligare satsningar på distansstudier på Karlstads universitet.
- Hjälpa arbetssökande till arbete genom utbildning och jobbcoaching.
- Låta privata aktörer konkurrera med varandra och fungera som effektiva arbetsförmedlare.
- Öka anställningsstödet till arbetsgivare inom en begränsad tid, men inför också bättre kontroll av vad anställningsstödet leder till.
- Utveckla vuxenutbildningen för att främja ett livslångt lärande.
- Vi vill slå ihop flera FINSAM-förbund till få stora.

INTRÄDESJOBB

- Inträdesjobb ska vara en given del av arbetsmarknaden.
- Nyanlända som saknar gymnasieutbildning hamnar lätt i ett utanförskap och har mycket svårt med dagens strukturer att ta sig ur detta. En del av de nyanlända har med sig värdefull utbildning som behövs tas till vara på genom validering.
- Personer med funktionsnedsättning som saknar gymnasiekompetens står också långt ifrån arbetsmarknaden och behöver få möjlighet till att kunna försörja sig själva och bli erbjudna inträdesjobb utifrån sin bästa förmåga.

LÄRLINGSUTBILDNING FÖR HANTVERKSYRKEN

- Fler gymnasieutbildningar till hantverksyrken ska ske i form av lärlingskap. Det är viktigt att det finns en

samverkan mellan skolorna, företagen och branschorganisationerna.

- Utbildningen ska förläggas på hantverksföretag.
- Alla lärlingsutbildningar ska avslutas med ett gesällprov.
- Anpassa ersättning till mindre och medelstora företag gällande lärlingsutbildningarna.

EN UTVECKLAD BOSTADSMARKNAD

- Detaljplaneprocessen måste gå mycket snabbare än idag, utan att riskera rättssäkerheten.
- Sänkta flyttskatter och amorteringskrav, det ska vara lätt och billigt att flytta.
- Se över och skapa ett mer flexibelt strandskydd som gör det enklare att få bygga strandnära i områden med lågt exploateringstryck.
- Statliga närvaron ska vara högre i hela landet. De så kallade servicekontoren ska byggas ut. Möjligheten att kunna ha kontakt med Försäkringskassa, Arbetsförmedlingen och Skatteverket ska vara en självklarhet för alla.
- Grundläggande post- och betalservice ska också finnas i hela landet.
- Vi vill att ALMI ska ta ett större ansvar för företagslån i de kommuner som saknar bank.

Infrastruktur och kommunikationer

EN UTVECKLAD PERSON- OCH GODSTRAFIK

- Stimulera till utbyggnaden av fler laddstolpar (snabbladdning) längs med Värmlands större vägar.
- Värmlandsbanan ska prioriteras. I väntan på utbyggnad av järnvägsprojektet Stockholm – Oslo 2,55 måste sträckan Kristinehamn – Karlstad – Kil förses med dubbelspår. Sträckan är en av Sveriges mest högtrafikerade enkelspår med nästan 100 tåg per dygn. Kapaciteten måste höjas för att utveckla person- och godstrafik.
- Fryksdalsbanan ska prioriteras för arbetspendling, studiependling och godstrafik.
- Vägarna E18 och riksväg 61 byggs ut till minst trefältsväg på hela sträckan mellan Valnäs och norska gränsen respektive Fagerås och norska gränsen för att öka kapaciteten och höja trafiksäkerheten.
- Standarden på E16, E45 och övriga riks- och länsvägar (exempelvis riksväg 26, 61, 62 och 63) förbättras för att höja säkerheten och säkra möjligheterna till arbetspendling och godstransporter.
- Värna Karlstad Airport för snabba transporter av god- och persontrafik till hela landet och även internationellt.
- Arbeta för att våra mindre regionala flygplatser ska få möjlighet att bli föregångare vad gäller elflyg då det är mindre plan som flyger kortare sträckor. Elflyg kan bli en viktig faktor för utvecklingen av landets

regioner inte minst för näringslivet.

- Synkronisera arbetet gentemot partiet på riksnivå för att staten även fortsättningsvis ska ta ett betydande ekonomiskt ansvar för att upprätthålla en god standard på det enskilda vägnätet.
- Vår viktiga sjöfart på Vänern måste värnas. Slussarna i Trollhättan måste iordningställas för framtiden. Under tiden slussarna renoveras, får inte Vänersjöfarten under några omständigheter/förhållanden hållas stängd. Godstransporter via sjöfart är avgörande för vissa större företag i länet och helt avgörande för att de är placerade just i Värmland.
- Sveriges största sjö bör ha färjetrafik, gärna eldrift, för yrkestrafik och privatbilister, för att undvika många onödiga vägmil runt Vänern (till exempel Värmlandsnäs och Västergötland).
- Reseavdraget ska kraftigt höjas på landsbygden och begränsas där det finns välutbyggd kollektivtrafik.

HÅLLBARA TRANSPORTER OCH RESANDE

- Anropsstyrd kollektivtrafik – utveckla till hela Värmland.
    - Bygga ut så att privata företag kan vara delaktiga. Taxibolag som annars kör färdtjänst kan, när de inte har beställningar, stötta upp kollektivtrafiken.
- Fortsätt och fördjupa dialogen och kommunikationen med funktionshinderrörelsen i takt med att kollektivtrafiken byggs ut och anpassas.
- Vid ombyggnationer av stationer och hållplatser ska möjliga tillgänglighetsförbättringar alltid genomföras.
- Inför fler sammanhängande regionala stråk för cykeltrafiken.
- Gör det lättare att ta med sig cykeln i kollektivtrafiken.
- Elsparkcyklarna är här för att stanna, därför måste regelverket hänga med. Vi ska inte hindra utvecklingen för att lagstiftningen inte hinner med.
- Elsparkcyklar får inte hindra framkomligheten för gående.

ÖKAD DIGITALISERING

- Fortsatt utbyggnad av olika formera av internetuppkopplingar, ex fiber.
- Regionala och kommunala tjänster digitaliseras.
- Vart man än bor i Värmland ska man ha god mobiluppkoppling.

Energi och elmarknad

- Vi vill värna om den svenska energimixen, till exempel kärnkraft, vind, vatten och solenergi.
- Europa ska inte vara beroende av rysk gas.

- De värmländska kommunerna ska vara en möjliggörare för att bygga fossilfri energiproduktion. Vi ska ta hänsyn till alla intressenter. Det kommunala vetot får inte urholkas.
- Vid utbyggnad av vindkraft skall närboende och kommun få kompensation för olägenheter som närheten till vindkraften kan medföra.
- 100 procent fossilfri elproduktion ska vara målet.
- Mer forskning och utveckling.
- Stärk konsumentens ställning på elmarknaden.
- Vattendirektivet – kulturmiljö, livsmiljö och "vanlig" miljö – måste leva i harmoni med varandra. Sverige ska inte göra strängare tolkningar än övriga Europa.

Hållbar utveckling

MILJÖ OCH KLIMAT

- Vi vill se grön skatteväxling och att förorenaren betalar.
- Mer EU-samarbete för klimatets skull.
- Kunskap är makt – vi vill se att fler marknadsdrivna certifieringar och märkningar, framför allt för att kunna se en varas klimatavtryck.
- Vi måste höja våra ambitioner gällande klimatarbetet nationellt, regionalt och lokalt.
- Vi måste tro på hållbar och innovativ utveckling – näringsliv som det offentliga har en viktig roll där.
- Vi vill att alla kommuner har uppdaterade sårbarhetsanalyser. Detta i syfte att förebygga framtida översvämningar och naturkatastrofer. Det handlar både om klimatanpassningar och förebyggande arbete
- Miljöbalken måste även fokusera på att lösa klimatkrisen. Miljö och biologisk mångfald får inte stå som motpoler till arbetet mot klimatförändringarna.

SMÅSKALIGHET OCH CIRKULÄR EKONOMI

- Nudging – det ska vara lätt att göra rätt
- Möjliggör för fler företagare inom delningsekonomi och återbruk.
- Bekämpa invasiva arter aggressivt – ge information och kunskap till markägare och fastighetsägare för att möjliggöra att ett större ansvar tas.
- Övergödningen i Vänern och våra vattendrag ska minska.
- Alla ska ha rätt till en god livsmiljö – staten bör skyndsamt stötta de kommuner som har problem med översvämningsmygg.

SKOGEN

- Den svenska skogspolitiken ska vila på två jämställda mål, produktionsmålet och miljömålet.
- Mer forskning kring frågor om alternativa bruknings- och avverkningsmetoder behövs. Alternativ till kalavverkning behövs för miljön och klimatet.
- De kvarvarande naturskogarna, gammelskogarna, måste skyddas.
- Bygg i trä i största möjliga utsträckning.
- Vi vill minska Sveaskogs skogsinnehav genom att sälja ut den till marknadspris.
- Vi anser att en levande landsbygd gynnas av att skogen ägs lokalt (inte av staten).

JORDBRUK, LIVSMEDEL OCH VATTEN

- Marknadskrafter, frihandel och hållbar produktion ger fler i världen bra mat.
- Jordbruket ska stå för sina miljö- och klimatkostnader men också ersättas för ekosystemstjänster (naturvård och biologisk mångfald).
- Vi behöver hjälpa jordbrukare och skogsbrukare att ställa om till nya miljövänligare drivmedel. Staten bör ta ett större ansvar för att få till omställningen denna omställning.
- Öka den svenska självförsörjningsgraden av livsmedel.
- Gör det mer attraktivt för skolor etc att servera gröna alternativ.
- Nudging – lätt att göra rätt – mer information om maten man äter. Bakgrund, innehåll och klimatavtryck
- Mer värmländskt på tallriken – prioritera mer närproducerad mat i offentliga upphandlingar i Värmland.

VILTVÅRD OCH ROVDJUR

- Jakt är en viktig del av naturvården.
- Vi värnar den biologiska mångfalden och livskraftiga viltstammar.
- Förbättrade möjligheter för handel med viltkött.
- Sverige ska ha livskraftiga stammar av de fem stora rovdjuren: björn, järv, lo, varg och kungsörn.
- Den regionaliserade rovdjursförvaltningen ska fortsätta och vi fortsatt samarbeta med fylkena i Norge.
- Det är viktigt med dialog särskilt bland människor som lever i rovdjurstäta områden.
- Jakt på rovdjur ska bygga på vetenskaplig grund.
- Vi vill att polisen ska prioritera alla misstänkta brott, även jaktbrott.
- Eftersöksjägare ska ha rätten att använda blåljus för att upplysa trafikanter om att en viltolycka skett. Viktigt för att stärka upp eftersöksjägares trygghet.

Integration

I Värmland finns en given plats för alla som valt att bo här. Alla behövs och alla kan bidra.

- Skapa tydlighet i de krav som samhället ställer på att var och en måste bidra till det gemensamma.
- Det ska vara klart för de nyanlända vilka rättigheter och skyldigheter de har i Sverige.
- Arbeta för att skapa mötesplatser där idéer och kulturella utbyten som överbryggar olikheter kan ske för ömsesidig förståelse.
- Inför obligatorisk samhällsundervisning för alla nyanlända.
- Inför särskild samhällsundervisning för nyanlända barn.
- Språk- och samhällsprov är ett krav vid ansökan om medborgarskap.
- Barn ska aldrig behöva vara tolkar.
- Krav på motprestation för att få ekonomiskt stöd.

SPRÅK – SPRÅK ÄR NYCKELN TILL INTEGRATION. DÄRFÖR TYCKER VI LIBERALER ATT DET SKA:

- Skapas förutsättningar för språkinlärning för nyanlända utifrån individuellt behov.
- Finnas mer språkundervisningstid för nyanlända elever i skolan.
- Finnas obligatorisk språkförskola för barn till nyanlända.
- Skapas tydliga spår med språkundervisning, praktik och yrkesintroduktion redan från början i etableringsprocessen utifrån de regionala och lokala arbetsmarknadsbehoven (t ex vård, städ, industri, besöksnäring).
- Alltid använda ett enkelt och inkluderande språk i all kommunikation vad gäller myndighetsutövning med våra nyanlända invånare.
- Ställas krav på ett ökat deltagande i SFI och att det samtidigt ska vara möjligt att kombinera med jobb vid sidan om.

FRÄMJA INTEGRERAT ARBETE

- Snabbare validering, inför yrkesskola, mer vuxenutbildning och lärlingsanställningar.
- Bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck.
- Inga pengar till föreningar som motverkar jämställdhet och integration.
- Utspridning av nyanlända i olika bostadsområden.
- Göra, utifrån individens förutsättningar, tydliga planeringar för hur denne kan lära sig språket, komma in i arbetsmarknaden och så småningom söka svenskt medborgarskap.

Trygghet och försvar

TRYGGHET

- Den fysiska samhällsplaneringen ska verka för människors välbefinnande och skapa en trygg och tillgänglig miljö för alla.
- Tillgänglig polis ska finnas ”i varje hörn” av Värmland.
- Vi vill öka resurserna till Tullverket och polismyndigheten.
- Vi vill se en ökad samverkan mellan Tullverket och polisen.
- Arbeta för att motverka och stoppa våld i nära relationer samt hindra hedersrelaterat förtryck, exempelvis införa huskuragemodellen.
- Skapa förutsättningar för mötesplatser mellan människor i bostadsområden till exempel stadsträdgårdar, aktivitetsytor och hundrastgårdar.
- Skapa förutsättningar för grannsamverkan och gemensam nattvandring i bostadsområdet av de som bor där, vilket skapar både trygghet och gemenskap.

CIVILFÖRSVAR OCH FÖRSVAR

- Återinför civilplikten, som ett komplement för de som inte kan genomföra värnplikten
- Effektivisera åtgärder mot informationskrigföring.
- Öka samhälles resurser mot cyberattacker och cyberspionage.
- Karlstad och Värmland ska bli Sveriges säkerhetskluster.
- Följ Tyskland – nå två procent av BNP i försvarsanslag redan 2024 för att uppfylla Natos krav.
- 15 ytterligare miljarder till försvaret 2023 samt 30 ytterligare miljarder 2024.
- Använd beredskapskrediten för materielköp här och nu.
- Vi ska under nästa mandatperiod bli medlemmar försvarsalliansen Nato.